

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทศบาลถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยที่เก่าแก่ที่สุด เริ่มจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 เรื่องการจัดตั้งเทศบาลซึ่งปรากฏชัดเจนในธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาล พ.ศ.2461 โดยกำหนดให้จัดการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบ "เทศบาล" ขึ้น ในเมืองจำลอง "คูสิตธานี" บริเวณพระที่นั่งอัมพรสถาน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเมืองทดลองการปกครองตนเองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยการปกครองนคราภิบาล พ.ศ.2461 ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ราษฎรเมืองคูสิตธานีในการบริหารดำเนินงานท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาคูสิตธานีและคณะผู้บริหารคูสิตธานี ซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย การสุขอนามัย การสาธารณสุขและการจัดบริการสาธารณะที่มีกำไร เป็นต้น โดยจะบริหารงานภายใต้การกำกับดูแลจากส่วนกลาง และในปี พ.ศ.2465 ได้ประกาศใช้กฎธนาธิปไตยการ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร ได้แก่ ภาษีที่ดิน ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ฯลฯ เพื่อนำไปบำรุงนครและให้เป็นหน้าที่ของคณะนคราภิบาลในการจัดเก็บภาษีรวมถึงมีอำนาจในการกำหนดเปลี่ยนแปลงแก้ไขอัตราภาษีดังกล่าว

ต่อมาในปี พ.ศ.2470 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงจัดตั้งคณะกรรมการจัดการประชาธิปไตย (Municipality) ขึ้น เพื่อศึกษาดูงานสุขาภิบาลในหัวเมืองต่างๆ ทั่วราชอาณาจักรไทยและในประเทศใกล้เคียง เช่น สิงคโปร์ ฮ่องกงและฟิลิปปินส์และให้จัดทำรายงานประกอบการพิจารณาจัดตั้ง "ประชาธิปไตยหรือเทศบาล" เพื่อกราบบังคมทูล โดยมีสาระเกี่ยวกับแนวทางในการจัดตั้งการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ "เทศบาล" ประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะ และเพื่อให้เป็นสถาบันสอนการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ได้เรียนรู้และทดลองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ต่อมาได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้น และนำเสนอที่ประชุมเทศบาลและส่งร่างพระราชบัญญัติเทศบาลให้กรมร่างกฎหมายพิจารณา แต่ร่างพระราชบัญญัติเทศบาลฉบับนี้ไม่ทันได้ออกมาบังคับใช้เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยเสียก่อน เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475

อย่างไรก็ตามภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ.2475 คณะราษฎรได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 และได้มีการจัดตั้งเทศบาลซึ่งเป็นองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2478 โดยยกฐานะสุขาภิบาลทั้ง 35 แห่งที่มีอยู่เดิมขึ้นเป็นเทศบาล และได้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลหลายครั้ง คือ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2481 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2486 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งใช้เป็นหลักมาจนถึงปัจจุบันและมีการแก้ไขเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องโดยปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นไทยรูปแบบของเทศบาลเป็นไปตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) โดยเทศบาลถือเป็นทบวงการเมืองที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยหลักการที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยเริ่มต้นจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นมากกว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับที่ผ่านมา โดยในจำนวน 336 มาตรา รัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นถึง 10 มาตรา คือ มาตรา 78 ซึ่งอยู่ในหมวดแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและมาตรา 282-290 ซึ่งอยู่ในหมวดการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อการปกครองท้องถิ่นของไทย โดยในระยะปีต่อมาได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายว่าด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ เช่น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ.2552) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 6 พ.ศ.2552) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2552) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ.2550) และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2549) เป็นต้น

ต่อมาแม้จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 แทนฉบับปี พ.ศ.2540 แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ยังคงมีหลักการและเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่นเช่นเดิม โดยการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกบัญญัติไว้ในหมวด 14 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 รวม 10 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 281-290 โดยหลักการที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและมี

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวมและจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้ แม้ว่าปัจจุบันหลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติจะได้ประกาศเข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เป็นต้นมาและได้มีประกาศฉบับที่ 11/2557 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เรื่อง การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งมีผลทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด 2 เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ที่ยังคงบังคับใช้อยู่ และเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2557 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ.2557 ซึ่งไม่มีส่วนที่บัญญัติเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ โดยกำลังอยู่ในช่วงดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรเพื่อประกาศใช้ต่อไป ซึ่งโดยหลักการและเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่นนั้น เชื่อว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่จะประกาศใช้นั้นไม่น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

อย่างไรก็ตาม แม้เทศบาลจะมีอำนาจหน้าที่ในการปกครองเป็นอิสระตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น แต่กฎหมายก็ได้กำหนดให้มีการควบคุมการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงานของเทศบาล ทั้งจากการกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) โดยนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและที่สำคัญคือการควบคุมโดยการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่ทางราชการกำหนด

แต่เมื่อได้พิจารณาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ประกอบกับพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) และระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวกับการเงินและการคลังแล้วพบว่า นอกจากมีบทบัญญัติที่ไม่ครอบคลุมตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลแล้วยังมีบทบัญญัติที่ทำให้ผลของการบังคับใช้ไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางปกครองและหลักการกำกับดูแลเท่าที่ควรยังมีลักษณะที่เป็นการให้อำนาจแก่ผู้ควบคุมตรวจสอบในการตีความหรือการใช้อดุลพินิจในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยเฉพาะด้านการใช้จ่ายเงินซึ่งทำให้เกิดปัญหา และผลกระทบต่อการดำเนินงานของเทศบาลและไม่เป็นไปตามหลักความเป็นอิสระตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีปัญหาจากการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ โดยในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ในมาตรา 39 (2) (ก) กำหนดให้อำนาจแก่สำนักงานตรวจเงิน

แผ่นดินในการตรวจสอบการรับจ่าย การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินอื่นของเทศบาล และแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ แต่ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) ไม่ได้ให้อำนาจแก่เทศบาล ในการออกข้อบัญญัติและระเบียบของตนเองในด้านการคลัง รวมถึงถึงวิธีการงบประมาณ การรักษาทรัพย์สิน การจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สิน การจัดหาพัสดุและการจ้างเหมา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของตนเองได้อย่างเป็นอิสระตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจทางปกครองและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยในมาตรา 69 ประกอบกับมาตรา 77 กำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยในการตราระเบียบหรือข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องดังกล่าวมาบังคับใช้กับเทศบาล

จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงทำให้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกมาหลายฉบับ เช่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2535 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 พ.ศ.2553) หรือระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 แต่จากบทบัญญัติดังกล่าวนอกจากมีลักษณะบางส่วนเป็นการสร้างเงื่อนไขและเพิ่มขั้นตอนในการปฏิบัติให้มากขึ้นหรือเป็นการกำหนดแบบมาตรฐานที่ตายตัวซึ่งไม่เอื้อต่อความคล่องตัวในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลแล้วบทบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีลักษณะเป็นการกำหนดไว้กว้างๆ ไม่ลงรายละเอียดให้ชัดเจนและครอบคลุมทุกด้านและทุกเรื่องตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล และยังให้อำนาจแก่ผู้กำกับดูแลในการตีความ วินิจฉัยปัญหา รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ได้อีกใช่หรือไม่

หากเป็นเช่นนั้น กรณีดังกล่าวนอกจากไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางปกครองและหลักความเป็นอิสระทางด้านการคลังและงบประมาณตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 ตามมาตรา 283 และมาตรา 281 แล้ว ยังทำให้เทศบาลไม่สามารถดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลและตาม ความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ได้อย่างเต็มที่ และทำให้หลายๆกรณีสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินซึ่งเป็นหน่วยงานควบคุมและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของเทศบาลมักจะวินิจฉัยว่าไม่สามารถดำเนินการได้ โดยให้เหตุผลว่าไม่มีกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับหรือหนังสือสั่งการใดๆให้ อำนาจไว้ พร้อมทั้งเรียกให้คืนเงินและรวมถึงให้ดำเนินการทางวินัยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่สอง กรณีปัญหาจากการตรวจสอบและแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมายและมีผลคุ้มค่าหรือไม่ โดยในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ในมาตรา 39 (2) (ก) ได้กำหนดให้อำนาจแก่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบและแสดงความเห็นเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน การใช้จ่าย

ทรัพย์สินอื่นหรือการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนงาน งานหรือโครงการของเทศบาลว่าเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ เป็นไปโดยประหยัด ได้ผลตามเป้าหมายและมีผลคุ้มค่าหรือไม่ ประกอบกับมีประกาศ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ภายในของสำนักงานการ ตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2555 ข้อ 4 ที่ได้แบ่งส่วนราชการภายในให้มีสองส่วน คือ สำนักงานการตรวจ เงินแผ่นดินส่วนกลาง และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนภูมิภาคอีก 15 แห่งและได้มีระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจ เงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 ข้อ 102 กำหนดให้ในการตรวจสอบบัญชีและหลักฐาน การรับจ่ายเงินของเทศบาลหากได้รับข้อทักท้วงจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้หัวหน้า หน่วยงานผู้เบิกและหรือหัวหน้าหน่วยงานคลังปฏิบัติตามคำทักท้วงโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกินสี่สิบห้าวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งข้อทักท้วงนั้น และข้อ 103 กำหนดให้กรณีที่เทศบาลชี้แจงข้อทักท้วงไปยัง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแล้วแต่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินยืนยันว่ายังไม่มีความผิดที่จะล้าง ข้อทักท้วงได้ให้เทศบาลชี้แจงเหตุผลและรายงานให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับจาก วันที่ได้รับคำยืนยันจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งผลการวินิจฉัย ภายในสามสิบวันนับจากวันที่ได้รับรายงานเทศบาล โดยในกรณีที่เทศบาลจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัย ของผู้ว่าราชการจังหวัดให้ปฏิบัติให้เสร็จสิ้นภายในสี่สิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับทราบผลการวินิจฉัย

จากบทบัญญัติดังกล่าว นอกจากอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการรับ การจ่าย การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินอื่นของเทศบาล กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและมติ คณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นอำนาจตามหลักการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายทั่วไปแล้ว สำนักงานการ ตรวจเงินแผ่นดินยังมีอำนาจในการอาจตรวจสอบและแสดงความเห็นเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน การใช้ จ่ายทรัพย์สินอื่นหรือการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนงาน งานหรือโครงการของเทศบาลว่าเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ เป็นไปโดยประหยัด ได้ผลตามเป้าหมายและมีผลคุ้มค่าหรือไม่อีกด้วย ซึ่งกรณีดังกล่าว หากเป็นการตรวจสอบหน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจอาจพอมีความสมเหตุสมผลอยู่บ้าง แต่การที่ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้อาศัยอำนาจดังกล่าว มาใช้ในการตรวจสอบเทศบาลซึ่งเป็นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จะถือว่าเป็นการก้าวล่วงถึงอำนาจการใช้ดุลพินิจและการตัดสินใจของเทศบาล และเป็นการก้าวล่วงความเป็นอิสระทางด้านการคลังและงบประมาณของท้องถิ่นด้วยหรือไม่ เนื่องจาก เทศบาลเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรม งานและโครงการต่าง ๆ นั้นเองตามเจตจำนง และความต้องการพื้นฐานของชุมชน ดังนั้นการประเมินผลถึงความประหยัด การได้ผลตามเป้าหมาย และความคุ้มค่าหรือไม่สมควรเป็นอำนาจของเทศบาลเอง นอกจากนี้การที่มีสำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดินภูมิภาคเพียงแค่ 15 แห่ง แต่มีหน้าที่ตรวจสอบครอบคลุมทั้งประเทศและตรวจสอบทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นซึ่งใช้กฎหมายหรือระเบียบคนละฉบับและมีหลักเกณฑ์ บางประการที่แตกต่างกัน ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหมือนกันแต่หน่วยตรวจสอบมา จากคนละส่วนกัน คือ เทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆตรวจโดยสำนักงานการ

ตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แต่กรุงเทพมหานครตรวจโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนกลาง ซึ่งกรณีดังกล่าวจะทำให้ปัญหาเกี่ยวกับความไม่เป็นเอกภาพและปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานของการตรวจและการใช้ดุลพินิจที่อาจแตกต่างกันได้หรือไม่ และรวมถึงการที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน แม้ว่าจะได้มีการแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่ทั้งสองส่วนก็ยังคงทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งทั้งสองส่วนใช้กฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับและรวมถึงมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันจึงอาจทำให้เกิดปัญหาในแง่ของประสิทธิภาพในการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้หรือไม่

หากเป็นเช่นนั้น กรณีดังกล่าวนอกจากไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางปกครองและไม่เป็นไปตามหลักความเป็นอิสระทางด้านการคลังและงบประมาณตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 ตามมาตรา 283 และมาตรา 281 แล้ว ยังเป็นการให้อำนาจแก่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินโดยไม่มีกรอบหรือขอบเขตที่ชัดเจน ไม่เป็นเอกภาพและไม่มีความมาตรฐานที่แน่นอนตายตัวของการใช้ดุลพินิจในการใช้อำนาจควบคุมตรวจสอบ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาว่าจะมีวิธีการหรือมาตรการใดในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) และระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งเป็นที่มาของปัญหาที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมักให้เหตุผลว่าไม่มีกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับใดให้อำนาจในการดำเนินการ และแก้ปัญหาของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยเฉพาะการใช้อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ในการที่ตรวจสอบและแสดงความเห็นเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน การใช้จ่ายทรัพย์สินอื่นหรือการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนงานงานหรือโครงการของเทศบาลว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป็นไปโดยประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย และมีผลคุ้มค่าหรือไม่ รวมถึงแก้ไขปัญหาเรื่องการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามประกาศของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวคิดและแนวทางปฏิบัติสำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้กฎหมายได้มีลักษณะที่เป็นการเอื้อต่อความเป็นอิสระทางด้านการคลังและงบประมาณรวมถึงการใช้จ่ายเงินของเทศบาลตามอำนาจหน้าที่เพื่อจัดทำบริการสาธารณะที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของคนในชุมชนให้มากที่สุดและเพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่สำคัญ คือ หลักการกระจายอำนาจปกครอง หลักการกำกับดูแล ทั้งตามหลักสากลและตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและก่อให้เกิดความยุติธรรมตามกฎหมายให้มากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญของระบบการปกครอง ศึกษาความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล ความเป็นอิสระทางด้านการคลังและรวมถึงการบัญญัติให้อำนาจในการเข้าไปควบคุมตรวจสอบเทศบาลของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของบทบัญญัติกฎหมายและการใช้อำนาจในการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของเทศบาลของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
3. เพื่อศึกษาค้นหาวิธีการหรือแนวทางแก้ไขปัญหาของบทบัญญัติกฎหมายและการใช้อำนาจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน รวมถึงเสนอแนะการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

พระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) มาตรา 69 ประกอบกับมาตรา 77 บัญญัติให้อำนาจแก่ผู้กำกับดูแลในการตราระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการคลัง รวมถึงตลอดถึงวิธีการงบประมาณ การรักษาทรัพย์สิน การจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สิน การจัดหาพัสดุ และการจ้างเหมาของเทศบาลและระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ในมาตรา 39(2) (ก) บัญญัติให้อำนาจแก่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบ และแสดงความเห็นเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน การใช้จ่ายทรัพย์สินอื่นหรือการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนงาน งานหรือโครงการของเทศบาลว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป็นไปโดยประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย และมีผลคุ้มค่าหรือไม่นั้น หากได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าวจะทำให้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) และระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มีความถูกต้องตามหลักการกระจายอำนาจปกครองสู่ท้องถิ่นมากขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มีขอบเขตถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายและระบบการปกครอง ความเป็นมาของเทศบาลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ.2552) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและรวมถึงการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ และวิเคราะห์ปัญหาของบทบัญญัติกฎหมายและการใช้อำนาจของผู้ควบคุมตรวจสอบดังกล่าว พร้อมทั้งหาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ตำราอธิบายกฎหมาย รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบกระทรวง ข้อบังคับ ประกาศต่างๆ หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย คำพิพากษาและฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ โดยนำมา วิเคราะห์ด้วยหลักการ แนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมาย หลักการปกครองและหลักเหตุผล เพื่อนำมาสรุป เป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญของระบบการปกครอง ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล ความเป็นอิสระทางด้านการคลังและรวมถึงการ บัญญัติให้อำนาจในการเข้าไปควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของเทศบาลของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาของบทบัญญัติกฎหมายและการใช้อำนาจในการควบคุม ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของเทศบาลของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
3. ทำให้ทราบถึงมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหาของบทบัญญัติกฎหมายและ การใช้อำนาจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน รวมถึงเสนอแนะการแก้ไขปัญหาดังกล่าว